

OD REDAKCJI

Oddajemy do rąk Szanownych Państwa Czytelników kolejny numer „Roczników Pedagogicznych” redagowanych przez Instytut Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Prezentowany w nim materiał zgromadzony został w czterech działach: Artykuły, Polemiki, Recenzje, Sprawozdania, z uwzględnieniem klucza następujących dziedzin pedagogiki: pedagogika ogólna, teoria wychowania, pedagogika chrześcijańska, historia wychowania.

Z pedagogiką ogólną (a także z wyodrębnioną z niej niegdyś metodologią badań pedagogicznych) oraz z teorią wychowania łączą się, poruszane w tym numerze kwestie: budowania wiedzy pedagogicznej, znaczenia pojęć konstruujących tę wiedzę, analizy koncepcji człowieka i możliwych jej implikacji pedagogicznych. Te pierwsze obecne są w tekstach ks. Mariusza Sztaby i Lucyny Dziaczkowskiej. Artykuł pierwszego autora *W trosce o wiedzę pedagogiczną/wiedzę w pedagogice wolną od iluzji* stanowi kontynuację jego rozważań zamieszczonych w „Rocznikach Pedagogicznych” nr 3 z 2012 r. Zachęcamy czytelnika, aby powrócił lub dotarł do tamtej publikacji i ogarnął całość autorskiej myśli, ukierunkowanej na szukanie dróg wzmocnienia teoretycznej i praktycznej wartości wiedzy pedagogicznej. Tekst Lucyny Dziaczkowskiej stanowi próbę identyfikacji i oceny trudności tworzenia teorii wychowania, wynikających z określonych akademickich praktyk ujmowania kwestii metodologicznych w pedagogice. Oba teksty zapewne znajdą zarówno swoich zwolenników, jak i oponentów, bowiem poruszane w nich zagadnienie celów i sposobów kreowania wiedzy o wychowaniu nieustannie jest przedmiotem żywej dyskusji wśród pedagogów polskich, a także nie znajduje prostych odpowiedzi poza granicami naszego kraju.

Nie mniej trudne od powyższych kwestie znaczenia pojęć ważnych nie tylko i nie tyle dla budowania teorii, ile dla rozumienia i przeobrażania praktyki wychowawczej, podjęli w swoich rozważaniach: ks. Marcin Głowiński, Daria Kubiak-Jabłońska. Wspólnota i ciało to pojęcia, które nie są wymieniane jako kluczowe dla pedagogiki, ale – jak pokazuje rzeczywistość wychowawcza – mające pierwszorzędne znaczenie w jej (rzeczywistości) odczytywaniu. Kryjące się pod nimi desygnaty określają istotę ludzkiej osoby – uczest-

nika procesu wychowania. Podobnie rzecz się ma z pojęciem powołania, niezwykle rzadko przywoływanym we współczesnej refleksji pedagogicznej. Martyna Strembska-Kozieł próbuje ukazać pedagogiczną rangę tego pojęcia na tle konkretnej filozoficzno-teologicznej koncepcji powołania kobiety autorstwa Edyty Stein (św. Teresy Benedykty od Krzyża). Te rozważania wyraźnie zderzają się z genderowym nurtem myślenia o człowieku, choć ich autorka nie nastawia się na konfrontację z adwersarzami, ale na rzeczową prezentację rzetelnie wypracowanej, nie tylko w zaciszu celi zakonnej, wiedzy o człowieku/kobiecie. Próbę pedagogicznej aplikacji innej, bo psychologicznej, koncepcji ujęcia człowieka innowacyjnego podjęła również Natalia Rapa, dokonując analizy propozycji wybitnego polskiego psychologa Józefa Kozieleckiego. I w tym przypadku analizowana koncepcja modelowana była również w dużej mierze głęboko przemyślanymi doświadczeniami egzystencjalnymi. Autorka na jej tle czyni odniesienia do kategorii ludzkiej twórczości. Ta kategoria umożliwia również autorce wykonanie czynności systematyzujących wiedzę pedagogiczną. Jako miejsce ulokowania poszukiwań wynikających z analizy wychowawczych aspektów koncepcji Kozieleckiego, wskazana zostaje pedagogika twórczości.

Dwa ostatnie artykuły zamieszczone w niniejszym numerze dotyczą dziejów oświaty – wątków najnowszych i niezbyt odległych od teraźniejszości. Pierwszy tekst – Anieli Różańskiej – przybliży *Działalność edukacyjną Kościoła ewangelickiego na Zaolziu*. Autorka przywołała w nim najnowsze dane dotyczące tej działalności i prezentuje konkretne przedsięwzięcia podejmowane w tym zakresie. Przeprowadzona przez autorkę analiza wskazanych doświadczeń edukacyjnych Kościoła ewangelickiego może okazać się szczególnie pomocna w szukaniu rozwiązań problemów wychowania religijnego i duchowego (choć nie tylko w tych dziedzinach). Artykuł Renaty Makarewicz – *Marian Gietko (1898-1949) – nauczyciel, wychowawca, społecznik* – już swoim tytułem sugeruje biograficzne ujęcie pewnego fragmentu rzeczywistości edukacyjnej, nie tylko w jej wymiarze szkolnym, choć tytułowa postać to szkolny nauczyciel. Jak pokazuje autorka, mamy w tym przypadku do czynienia z osobą, która z zawodem nauczyciela wiązała zadanie troski nie tylko o wyniki nauki w szkole, ale o całe życie ucznia i jego udział w budowaniu wspólnoty społecznej, narodowej i państwowej, a na końcu po prostu ludzkiej. Z tego powodu warto zapoznać się z tą dość szczegółowo przedstawioną – jak na możliwości artykułu w czasopiśmie – postacią.

W drugiej części niniejszego numeru wyodrębniliśmy *Polemiki*. Od prof. Andrzeja Olubińskiego otrzymaliśmy obszerną recenzję pracy habilitacyjnej Danuty Opozdy: *Struktura jednostkowej wiedzy o wychowaniu. Studium peda-*

gogiczne wiedzy rodziców i jej korelatów. Zachęciliśmy autorkę tej rozprawy do dialogu z recenzentem na temat podnoszonych przez niego kwestii. Dzięki temu możemy zaprezentować Państwu dwugłos dotyczący konkretnej propozycji pedagogicznych badań rodzicielskiej wiedzy o wychowaniu i uzyskanych za jej sprawą rezultatów.

W dziale *Recenzji* odnajdziecie Państwo krytyczne omówienie niezwykle interesującej (również habilitacyjnej) pracy Jana Rutkowskiego *Zmierzch kształcenia? Wybrane implikacje pedagogiczne filozofii Leo Straussa i Erica Voegelina*. W przestrzeni internetowej pojawiły się inne recenzje tego dzieła, choćby prof. Bogusława Śliwerskiego, który był również recenzentem w przewodzie habilitacyjnym autora. Można je zestawić z wnikliwą analizą autorstwa naszej recenzentki – Anny Szudry-Barszcz. Druga recenzentka – Anna Kowalczyk w swoim tekście przybliży walory pracy zbiorowej pod redakcją Ryszarda Skrzyniarza, Anny Lendzion, Katarzyny Braun: *Szkoła w integralnym rozwoju ucznia i nauczyciela – stan faktyczny i postulowany*.

W ostatnim dziale: *Sprawozdania*, autorzy przedstawili cele i przebieg dwóch ciekawych inicjatyw powstałych w środowiskach uczelnianych (nie tylko w Polsce). Konrad Sawicki przypomina problematykę Ogólnopolskiej Konferencji: „Współczesne problemy nauki i szkolnictwa wyższego” oraz wagę poruszanych tam zagadnień, istotnych nie tylko dla młodych inicjatorów tego przedsięwzięcia – Samorządu Doktorantów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Samorządu Studenckiego tegoż Uniwersytetu, ale dla całej, pokaźnej, społeczności wszystkich uczelni w Polsce. Piotr Magier i ks. Marek Jeziorański przybliżają nam z kolei idee projektu: „Trinational”, w którym sami uczestniczą jako koordynatorzy, a który angażuje studentów niemieckich, francuskich i polskich w głębsze poznanie teoretycznych podstaw i praktycznych możliwości pracy socjalnej głównie z młodzieżą zagrożoną. Zainteresowany czytelnik uzyska w prezentowanym sprawozdaniu konkretne informacje co do kolejnych kroków realizowanego przedsięwzięcia i otrzymywanych już efektów międzynarodowej współpracy.

Być może treści zawarte w niniejszym numerze „Roczników Pedagogicznych” skłonią Państwa do własnej refleksji pedagogicznej, może, przy tej okazji, wywołą głosy polemiczne w stosunku do prezentowanych. Będziemy Państwu wdzięczni za życzliwe i jednocześnie krytyczne przyjęcie rozważań naszych autorów (niekiedy bardzo młodych i początkujących w dziedzinie twórczości naukowej) i podzielenie się uwagami na tematy przez nich poruszone. Z życzeniami owocnej lektury